

ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΟΙ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ ΚΑΙ
ΤΕΧΝΗ
(Α' ΕΞΑΜΗΝΟ)

1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1) Τι είναι πολιτισμός;

Τα χαρακτηριστικά του ανθρώπου είναι που τον κάνουν να δημιουργεί κώδικες επικοινωνίας και ηθικής, να ζει σε κάποια κοινωνία υπακούοντας στους νόμους της, να φτιάχνει πόλεις, να δημιουργεί τέχνη, επιστήμη, φιλοσοφία, τεχνολογία. Με άλλα λόγια, ο άνθρωπος **είναι το μοναδικό ον που παράγει πολιτισμό.**

Η χρήση της λέξης και της έννοιας «πολιτισμός» χρησιμοποιείται όταν θέλουμε να δείξουμε:

- ✓ τη σύνθεση μιας κοινωνίας (πολυπολιτισμική κοινωνία),
- ✓ την επιστημονική πρόοδο,
- ✓ την αναβάθμιση των θεσμών,
- ✓ το επίπεδο διαβίωσης και κοινωνικής συμβίωσης,
- ✓ το σύνολο των ανθρωπίνων επιτευγμάτων

Ελληνικός Πολιτισμός:

Η Ελληνική ιστορία είναι η ιστορία των Ελληνικών φύλων και πολιτισμού, από την εμφάνισή τους έως σήμερα. Παρ' όλο το ότι ανεξάρτητο κράτος με το όνομα Ελλάδα αναγνωρίσθηκε μόλις το 1830, η Ελληνική ιστορία εκτείνεται πέρα από τα γεωγραφικά όρια του σημερινού κράτους και σε μακριά περίοδο αιώνων προς το παρελθόν. Σε γενικές γραμμές η Ελληνική ιστορία χωρίζεται στις εξής περιόδους, συνήθως χωρίς σαφή όρια ανάμεσά τους:

- Μινωικός πολιτισμός [πριν το 3000 π.Χ.-1420 π.Χ.]
- Εποχή Χαλκού [3200-1200 π.Χ.]
- Κυκλαδικός πολιτισμός [3200-1100 π.Χ.]
- Μυκηναϊκός Πολιτισμός (Υστερη εποχή του Χαλκού) [1600-1100 π.Χ.]
- Γεωμετρική Εποχή (ή Σκοτεινοί αιώνες) [1100-800 π.Χ.]
- Αρχαϊκή Εποχή [περίπου 800 π.Χ –480 π.Χ.]
- Κλασσική Εποχή [480 π.Χ-323 π.Χ.]
- Ελληνιστική Περίοδος [323-146 π.Χ.]

- Ρωμαϊκή περίοδος [146 π.Χ.-330 μ.Χ.]
- Βυζαντινή περίοδος [330-1453 μ.Χ.]
- Οθωμανική περίοδος [1453-1821 μ.Χ.]
- Νεότερη και σύγχρονη Ελλάδα [1821-...σήμερα]

2) Τι είναι τέχνη;

Η τέχνη ορίζεται ως «το σύνολο της ανθρώπινης δημιουργίας με βάση την πνευματική κατανόηση, την επεξεργασία και την ανάπλαση εμπειριών της καθημερινής ζωής σε σχέση με το κοινωνικό, πολιτισμικό, ιστορικό και γεωγραφικό πλαίσιο από το οποίο διέπονται», ενώ για άλλους τέχνη είναι η «έκφραση του συναισθηματικού κόσμου του δημιουργού σε καλλιτεχνικές μορφές, που προκαλούν αισθητική συγκίνηση».

Είναι γεγονός ότι δεν είναι εύκολο να δοθεί ακριβής ορισμός γι' αυτό που εννοούμε σήμερα χρησιμοποιώντας τον όρο «τέχνη».

Ο όρος «τέχνη» έλαβε την τελική του σημασία από την «ψυχολογική ερμηνεία» που έδωσε ο Αριστοτέλης στα «Ηθικά Νικομάχεια», όπου αναγνωρίζει την τέχνη ως μια από τις χαρακτηριστικές αρετές της ανθρώπινης «ψυχής», του μέρους με το οποίο ο άνθρωπος αντιλαμβάνεται και σκέφτεται.

Η ιστορία της τέχνης ως επιστήμη

Η ιστορία της τέχνης ανήκει στον χώρο των ανθρωπιστικών επιστημών. Οι ανθρωπιστικές επιστήμες με βασικό πυρήνα τις ιστορικές και φιλολογικές επιστήμες, έχουν ως σκοπό την ανάλυση, κατανόηση και ανεύρεση νοημάτων σε πνευματικά έργα, πράξεις και θεσμούς.

Άρα, σκοπός του μαθήματος ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ είναι η σύνδεση της τέχνης των πρώτων πολιτισμών με την αισθητική εξέλιξη των επόμενων πολιτισμών όπως εφαρμόζονται σε αντικείμενα και χώρους.

3) Ποιο είναι το διάγραμμα της ιστορίας της τέχνης;

Παραδοσιακά το γενικό διάγραμμα της παρουσίας του ανθρώπου στη γη χωρίζεται σε δύο μέρη, την προϊστορία που διαρκεί από την εμφάνισή του έως το 3.000π.Χ και την ιστορία από το 3.000π.Χ έως σήμερα. Η οριοθέτηση γίνεται με βάση την εισαγωγή γραφής και δεν είναι ίδια για όλες τις περιοχές του κόσμου. Το 3.000π.Χ περίπου επινοείται η γραφή στην Αίγυπτο (ιερογλυφικά) και τη Μεσοποταμία (σφηνοειδής), η αποκρυπτογράφηση των οποίων αποκάλυψε σημαντικές πληροφορίες για την καθημερινή ζωή των ανθρώπων, κλείνοντας έτσι την περίοδο της προϊστορικής εποχής για τις εποχές αυτές.

Ωστόσο η λήξη της προϊστορίας για την Μ.Ασία τοποθετείται για την Ελλάδα στον 8^ο αιώνα π.Χ, όταν οι Έλληνες χρησιμοποιώντας το φοινικό αλφάβητο μετέτρεψαν τον προφορικό λόγο σε γραπτό, ενώ για τη Δυτική Ευρώπη στον 1^ο αιώνα π.Χ, την εποχή του Ιούλιου Καίσαρα.

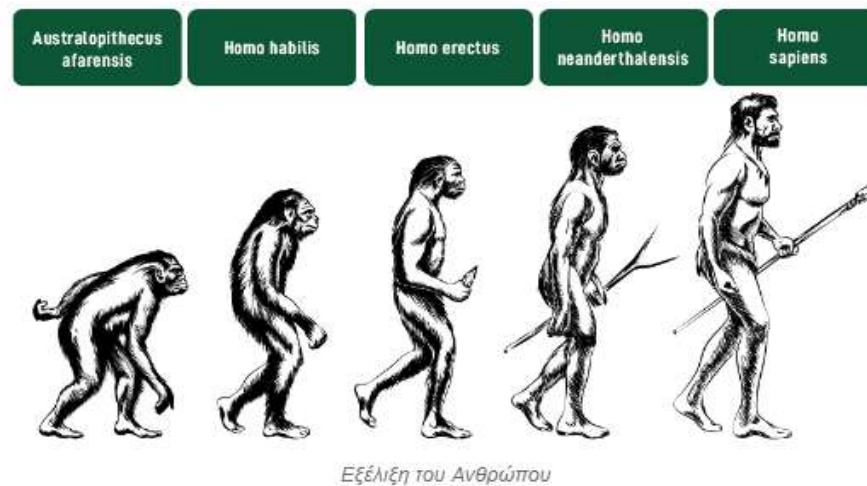
⋈	,	⊗	Ṭ	∩	P
Δ	B	λ	Y	Σ	S
Λ	G	→	K	Φ	Q
Δ	D	∪	L	Δ	R
≡	H	γ	M	Σ	Š
Υ	W	γ	N	×	T
I	Z	≡	S		
□	H	○	,		

Στην Ελλάδα βέβαια προϋπήρχε γραφή στην Κρήτη ήδη από το 2.000π.Χ χρησιμοποιούνταν η Γραμμική Α, η οποία όμως δεν είχε αποκρυπτογραφηθεί. Μεταξύ 17^{ου} και 13^{ου} αιώνα π.Χ γινόταν επίσης χρήση της Γραμμικής Β, η οποία αποκρυπτογραφήθηκε από τον Βέντρις, αποκαλύπτοντας ότι εξυπηρετούσε μόνο για την καταγραφή λογιστικών προβλημάτων των μυκηναϊκών ανακτόρων. Το γεγονός ότι η Γραμμική Β δεν μας παρέχει ουσιαστικές ιστορικές πληροφορίες εντάσσει την περίοδο χρησιμοποίησής της στην περίοδο της Προϊστορίας. Το ίδιο ισχύει και για τις περιόδους του αιγυπτιακού πολιτισμού και των πολιτισμών της Μεσοποταμίας, καθώς οι πληροφορίες που λαμβάνουμε μέσα από τα αποκρυπτογραφημένα κείμενα είναι περισσότερο πρακτικού χαρακτήρα.

ΓΑ		ΓΒ		ΓΑ		ΓΒ	
01	𐀀	*56	𐀀	01	𐀀	ne	𐀀
02	𐀁	pa	𐀁	02	𐀁	ga	𐀁
06	𐀂	tu	𐀂	04	𐀃	pu	𐀃
21	𐀃	po	𐀃	09	𐀄	*34	𐀄
22	𐀄	ro	𐀄	72	𐀅	ri	𐀅
23	𐀅	za	𐀅	74	𐀆	ta	𐀆
24	𐀆	ke	𐀆	75a	𐀇	wa	𐀇
25	𐀇	nu	𐀇	76	𐀈	mi	𐀈
26	𐀈	na	𐀈	77	𐀉	se	𐀉
27	𐀉	ma	𐀉	78	𐀊	si	𐀊
28	𐀊	wi	𐀊	80	𐀋	o	𐀋
29	𐀋	ka	𐀋	81a	𐀌	je	𐀌
30	𐀌	da	𐀌	84a	𐀍	me	𐀍
31	𐀍	sa	𐀍	84b	𐀎	mu	𐀎
32	𐀎	ja	𐀎	85	𐀏	*118	𐀏
34	𐀏	pu ₂	𐀏	86	𐀐	ta ₂	𐀐
35	𐀐	*86	𐀐	91	𐀑	ge	𐀑
39	𐀑	to	𐀑	92	𐀒	te	𐀒
44	𐀒	e	𐀒	93	𐀓	du	𐀓
45	𐀓	ko	𐀓	95	𐀔	ma	𐀔
48b	𐀔	qi	𐀔	96	𐀕	*65	𐀕
51	𐀕	di	𐀕	97	𐀖	u	𐀖
52	𐀖	a	𐀖	98	𐀗	ku	𐀗
53	𐀗	ra	𐀗	100a	𐀘	i	𐀘
54	𐀘	re	𐀘	101	𐀙	*79	𐀙
55	𐀙	ru	𐀙	102a	𐀚	de	𐀚
56a	𐀚	pi	𐀚	102b	𐀛	*47	𐀛
57	𐀛	si	𐀛	103	𐀜	ki	𐀜
58	𐀜	ra ₂	𐀜	113	𐀝	au	𐀝
59	𐀝	su	𐀝	120	𐀞	*49	𐀞
60	𐀞	ni	𐀞	208	𐀟	*82	𐀟

Περισσότερο αποδεκτό για τη διαμόρφωση διαγράμματος της ιστορίας του ανθρώπου είναι το κριτήριο των τρόπων διαβίωσης και κατοίκησης του. **Σύμφωνα με αυτό, ως πρώτη περίοδος χαρακτηρίζεται αυτή του ανθρώπου-κυνηγού κατά την οποία ο άνθρωπος περιπλανιέται και δεν έχει μόνιμη κατοικία. Ξεκινάει πριν από 2,5εκατομμύρια χρόνια όπου ήταν ικανός να χειριστεί εργαλεία για να συλλέξει την τροφή του και να κυνηγάει θηράματα.**

Σύμφωνα με τη θεωρία της εξέλιξης οι άνθρωποι εξελίχθηκαν σταδιακά. Η πορεία της εξέλιξης του ανθρώπου περιλαμβάνει μια εξέλιξη αλλαγών που μπορούν να κάνουν αυτά τα είδη είτε να προσαρμοστούν στο συνεχιζόμενο κλίμα είτε να εξαφανιστούν. Η εξέλιξη νοείται ως γενετικές αλλαγές που συμβαίνουν στους πληθυσμούς κατά τη διάρκεια των γενεών. Ο Αρδιπίθηκος θεωρείται ένας από τους πρώτους προγόνους στην ανθρώπινη εξέλιξη, σηματοδοτώντας σημαντικά ορόσημα στην ανάπτυξη του είδους μας. Η εξέλιξη του ανθρώπου συνέβη σε διάφορα στάδια που παρουσιάζονται παρακάτω:

- **Δρυόπιθηκος:** έζησε στην Ευρώπη περίπου πριν από 12,5 έως 11 εκατομμύρια χρόνια και θεωρείται ένας από τους πρώτους γνωστούς προγόνους του ανθρώπου. Απολιθώματα Δρυοπίθηκου ανακαλύφθηκαν το 1856, έχουν επίσης βρεθεί σε μέρη της Αφρικής, της Ασίας και της Ευρώπης. Πιστεύεται ότι ο Δρυόπιθηκος μετανάστευσε από την Ευρώπη ή τη Δυτική Ασία στην Αφρική. Οι επιστήμονες θεωρούν ότι η εξέλιξη των ανθρώπων ξεκίνησε με τον Δρυόπιθηκο.
- **Αυστραλοπίθηκος:** έζησαν στην ανατολική Αφρική πριν από περίπου 4 εκατομμύρια χρόνια.
- **Homo Habilis:** έζησε περίπου 1,4 έως 2,8 εκατομμύρια χρόνια πριν. Το όνομα homo habilis στα λατινικά σημαίνει «πολυτεχνίτης». Κατασκεύαζαν εργαλεία από πέτρα και κόκαλα που πήραν το όνομα. Ήταν όρθιοι. Ο Homo habilis προσαρμόστηκε να ζει στα δέντρα.
- **Homo Erectus:** βρέθηκε το 1891 στο νησί της Ιάβας της Ινδονησίας. Είχαν μεγαλύτερο μυαλό και ήταν όρθιοι. Επιπλέον, μπορεί να έχει χρησιμοποιήσει φωτιά για να μαγειρέψει το κρέας. Ο Homo erectus έζησε περίπου 1,8 εκατομμύρια χρόνια πριν από πολύ καιρό. Χρησιμοποίησαν εργαλεία οργάνων όπως χαλαζία, φτιαγμένα από κόκαλα και ξύλο. Οι Homo erectus είναι κάτοικοι σπηλαίων και είναι σε μεγαλύτερο πληθυσμό.
- **Homo neanderthalensis:** Οι Νεάντερταλ, που ζούσαν στην Ευρώπη και την Ασία πριν από περίπου 400.000 με 28.000 χρόνια, είχαν μεγαλύτερο εγκέφαλο και σώμα σε σύγκριση με τους σύγχρονους ανθρώπους. Ήταν καλά προσαρμοσμένα σε ψυχρά κλίματα, με στιβαρά χαρακτηριστικά όπως μεγάλα κεφάλια και σαγόνια, και ήταν σωματικά δυνατοί. Οι Νεάντερταλ ήταν σαρκοφάγα και τα στοιχεία από την εποχή τους δείχνουν ότι ήταν επιδέξιοι κυνηγοί. Ζούσαν σε σπηλιές, συχνά σε ομάδες, και κυνηγούσαν συνεργατικά για φαγητό.

➤ **Homo sapiens:** Ο Homo sapiens, ή οι πρώτοι σύγχρονοι άνθρωποι, χαρακτηρίζονται από τις προηγμένες γνωστικές τους ικανότητες. Ο όρος sapiens, που προέρχεται από τα λατινικά, δηλώνει «σοφός» ή «έξυπνος». Σε αντίθεση με τους Νεάντερταλ, ο Homo sapiens έδειξε αξιοσημείωτες προόδους στην κατασκευή εργαλείων και στην καλλιτεχνική έκφραση. Ήταν παμφάγοι, ικανοί να παράγουν τέχνη και είχαν μειωμένο μέγεθος εγκεφάλου. Τα σαγόνια τους ήταν μικρότερα και το κρανίο ήταν πιο στρογγυλεμένο σε σύγκριση με προηγούμενα ανθρωποειδή. Ο Homo sapiens λάμβανε τροφή κυρίως μέσω του κυνηγιού.

Η δεύτερη περίοδος με κριτήριο τους τρόπους διαβίωσης χρονολογείται μεταξύ 8.000π.Χ και 1.750μ.Χ, και χαρακτηρίζεται από τον άνθρωπο γεωργό, ο οποίος καλλιεργεί τη γη, έχει μόνιμο τόπο κατοίκησης και χρησιμοποιεί εργαλεία για να δαμάσει τη φύση.

Η τρίτη μεγάλη περίοδος που διαρκεί έως σήμερα χαρακτηρίζεται από τη μηχανή και την τεχνολογία, ενώ ο άνθρωπος έχει μετατραπεί σε μηχανικό και έχει αποκτήσει τεράστιες δυνατότητες διαβίωσης.

Τα υλικά που χρησιμοποιεί σε κάθε περίοδο ο άνθρωπος αποτελούν επιπλέον κριτήριο για τη διαμόρφωση χρονολογικού διαγράμματος της ύπαρξής του στον πλανήτη. Έτσι το διάστημα που συμπίπτει με την προϊστορική εποχή αποκαλείται και εποχή του Λίθου(2.5εκ-3.000π.Χ), ακολουθεί η εποχή του Χαλκού(3.000π.Χ-1.100π.Χ) και τέλος έρχεται η εποχή του σιδήρου που διαρκεί έως σήμερα.

4) Τι γνωρίζετε για την Τέχνη της Προϊστορικής εποχής – εποχής του λίθου;

Η Προϊστορική εποχή/ εποχή του λίθου διακρίνεται στις ακόλουθες τρεις περιόδους:

- Παλαιολιθική Περίοδος (300.000-10.000 π.Χ)
- Μεσολιθική Περίοδος (10.000-8.000 π.Χ)
- Νεολιθική Περίοδος (8.000-3.000 π.Χ)

Κατά την πρώιμη παλαιολιθική εποχή οι παγετώνες κάλυπταν ακόμη τεράστιες εκτάσεις στην Βόρεια Ευρώπη και Αμερική. Ο άνθρωπος είχε να αντιμετωπίσει δύσκολες καιρικές συνθήκες, που επηρέαζαν τόσο τον τρόπο διαβίωσης και επιβίωσής του όσο και τον ψυχισμό του. Οι σπηλιές ήταν το καταφύγιό του που περνούσε το χρόνο του μέχρι που ο καιρός θα του επέτρεπε να βγει για κυνήγι. **Σε τέτοιες σπηλιές (π.χ στην Altamira, βόρεια Ισπανία και στη Lauscaux της νοτιοδυτικής Γαλλίας) βρέθηκαν τα πρώτα δείγματα ζωγραφικής.**

Αριστερά: Η είσοδος του σπηλαιου Λασκώ στη Γαλλία.
Δεξιά: Μεγαλόκερος σε σκηνή κυνηγιού στο σπήλαιο Λασκώ.

Παλαιολιθική σπηλαιογραφία από το σπήλαιο της Αλταμίρα

Παράσταση
βίσωνα από το
σπήλαιο Νιό της
Γαλλίας (12.000
χρόνια πριν από
σήμερα)

Από τα σημαντικότερα δημιουργήματα ανάμεσα στο 20.000 και 10.000 π.χ. είναι οι βραχογραφίες (ζωγραφική στους τοίχους και στις οροφές σπηλαίων) που βρέθηκαν κυρίως στην Ευρώπη, σε μια ευρεία περιοχή η οποία εκτείνεται από την Πορτογαλία μέχρι τη Ρωσία. Σήμερα είναι γνωστά περισσότερα από 300. Από τα σημαντικότερα είναι αυτά του Λασκό στη Νοτιοδυτική Γαλλία και της Αλταμίρα στη Βόρεια Ισπανία.

Αποτύπωμα χεριού (15.000 πριν από σήμερα), Γαλλία σπήλαιο Πεζ Μερλ. Εντυπωσιακό το χέρι - αποτύπωμα του καλλιτέχνη, μπορεί να χρησίμευε ως υπογραφή ή ως άλλη ένδειξη.

Οι χώροι αυτοί παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον τόσο από εθνολογικής και ανθρωπολογικής άποψης όσο και από αισθητικής, λόγω των τοιχογραφιών στα σπήλαια, ιδιαίτερα εκείνων στο σπήλαιο Λασκώ (Lascaux), του οποίου η ανακάλυψη το 1940 ήταν εξαιρετικής σημασίας για την ιστορία της προϊστορικής τέχνης. Οι σκηνές κυνηγιού που έχουν αποτυπωθεί εκεί παρουσιάζουν περίπου 100 εικόνες ζώων, που είναι ιδιαίτερα αξιοσημείωτες για την λεπτομέρειά τους, τα ζωντανά χρώματα αλλά και τον ρεαλισμό της απεικόνισης

Σκηνή ομαδικού κυνηγιού από το σπήλαιο Λασκώ στη Γαλλία (περ.17.000 χρόνια πριν). Οι απεικόνιση της ανθρώπινης μορφής δεν ήταν τόσο συνηθισμένη όσο εκείνης των ζώων και περιοριζόταν σε σκηνές κυνηγιού.

Επ'άλληλα ζωγραφισμένες οι παραστάσεις, απεικονίζουν ζώα όπως βίσονες, ελάφια, ταύρους, άλογα τα οποία (ιδιαίτερα στο σπήλαιο Λασκώ) φαίνονται να κινούνται. Οι ανθρώπινες μορφές σπάνια απεικονίζονται και όταν γίνεται αυτό αποδίδονται εντελώς πρόχειρα, χωρίς όγκο.

Ταύροι
επιζωγραφισμένοι
επάνω σε άγρια ζώα
(15.000-12.000 χρόνια
πριν), Γαλλία, σπήλαιο
Λασκώ.

Η χρήση του ίδιου
κομματιού βράχου κατ
επανάληψη φαίνεται
πολύ καθαρά στο κάτω
μέρος της εικόνας, εκεί
όπου τα ελάφια
μπλέκονται με τους
ταύρους, το
ζωγραφισμένο άλογο
και το κοπάδι με τα
βόδια.

Καλλιτεχνική απεικόνιση των ανθρώπων του σπηλαίου Φοντ ντε Γκόρ στη Γαλλία την ώρα που ζωγραφίζουν σκηνές κυνηγιού. Ενδεχομένως κάποιος από αυτούς θα μπορούσε να είναι ο σαμάνος της ομάδας.

Μόνο η ανακάλυψη άλλων σπηλαίων της λίθινης εποχής, των οποίων τα σκίτσα χρονολογήθηκαν με μεγαλύτερη ακρίβεια, και διαδοχικές έρευνες πιστοποίησαν την αυθεντικότητα των ευρημάτων.

Το σπήλαιο, μήκους περίπου 270 μ., διαθέτει μια μεγάλη φυσική αίθουσα με τοίχους και οροφές καλυμμένους με σκίτσα τα οποία απεικονίζουν βουβάλους, ελάφια και άλογα, ακίνητα ή σε κίνηση, και σκηνές κυνηγιού. Τα μοναδικά σχέδια φτάνουν ακόμη και τα 2,20 μ., είναι χρωματιστά και μερικά από αυτά χαραγμένα στην πέτρα. Τα χρώματά τους προέρχονται από ώχρα και είναι σε καφέ, κίτρινες και κόκκινες αποχρώσεις. Χρησιμοποιήθηκε επίσης μαύρο χώμα πλούσιο σε μαγνήσιο και άνθρακα.

Παράσταση ταύρου (περίπου 15.000 χρόνια πριν από σήμερα) από το σπήλαιο Αλταμίρα της Ισπανίας. Και σε αυτό το παράδειγμα ο προϊστορικός καλλιτέχνης προσπαθεί να αποδώσει ρεαλιστικά το ζώο.

Παραστάσεις βισώνων στο σπήλαιο Σωβέ της Γαλλίας. Οι συγκεκριμένη παράσταση αποτελεί ακριβές αντίγραφο της αυθεντικής του σπηλαίου

Ένα από τα σπουδαιότερα για την καλλιτεχνική αξία των παραστάσεων σπήλαια της Ευρώπης είναι στο Σωβέ της Γαλλίας. Το σπήλαιο ανακαλύφθηκε πρόσφατα (1994) και αποκάλυψε τις αρχαιότερες ως τώρα εικόνες ζώων οι οποίες χρονολογούνται ως και 30.000 χρόνια πριν από σήμερα (Ωρινάκεια περίοδος).

Απεικονίζονται 13 είδη ζώων πολλά από τα οποία είναι κυνηγοί και όχι θηράματα (π.χ. ύαινες, λέοντες) Όπως και σε άλλα σπήλαια ο καλλιτέχνης προσπαθεί να αποδώσει την τρίτη διάσταση τονίζοντας το περίγραμμα συγκεκριμένων μορφών με μαύρο χρώμα. Σπάνιο χαρακτηριστικό είναι οι σκηνές συγκρούσεων ανάμεσα στα ζώα. (π.χ. μονομαχία ρινόκερων).

Ο άνθρωπος της παλαιολιθικής εποχής **στράφηκε και στη γλυπτική χρησιμοποιώντας πέτρα, κόκαλα και χαυλιόδοντες και πιθανώς ξύλο και πηλό**. Ελάχιστα από αυτά ωστόσο σώζονται, λόγω του φθαρτού χαρακτήρα των υλικών.

Από τα λίθινα και κοκάλινα γλυπτά, εγχάρακτα ή ανάγλυφα, υπάρχει σημαντικός αριθμός. Τα αγαλματίδια αυτά όπως και τα σπηλαιογραφήματα, ερμηνεύονται ως φορείς προκαταλήψεων και πεποιθήσεων, όπως αυτών που αποδίδουν μαγικές ιδιότητες στην εικόνα να επηρεάζει, ή ακόμη περισσότερο να καθορίζει τη μοίρα. Συνήθως προβάλλονται το στήθος, οι γοφοί, η κοιλιά, ενώ τα υπόλοιπα μέλη και τα χαρακτηριστικά του προσώπου έχουν δευτερεύουσα σημασία. Ο υπερτονισμός των ανατομικών μερών που σχετίζονται με τη γονιμότητα και τον τοκετό, ερμηνεύονται ως έκφραση της έμφυτης αγωνίας του πρωτόγονου ανθρώπου για διαίωνιση του είδους του. Στα αγαλματίδια προσδίδονταν μαγικές ιδιότητες και ενδεχομένως να αποτελούσαν μέρη θρησκευτικών τελετουργιών.

Κατά την παλαιολιθική περίοδο η καλλιτεχνική έκφραση δεν είχε αισθητικό χαρακτήρα, αλλά κάλυπτε ψυχικές ανάγκες και φοβίες του ανθρώπου για την επιβίωση και τη διαίωνιση του είδους του. Σε πρακτικό επίπεδο τα προβλήματα λύνονταν με την κατασκευή όπλων και εργαλείων, σε πνευματικό όμως επίπεδο οι υπαρξιακές ανησυχίες καταλαγιάζονταν μέσα από θρησκευτικές τελετουργίες που είχαν ως κεντρικό στοιχείο τους απεικονίσεις ή αγαλματίδια.